

Европейска
КОМИСИЯ

Развиване на умения за пазара на труда

Заключенията от Рига
Европейско сътрудничество в областта
на професионалното образование
и обучение 2015—2020 г.

За да играят активна роля на европейския пазар на труда днес и в бъдеще, хората се нуждаят от висококачествени умения. Модернизирането на професионалното образование и обучение (ПОО) ще им даде възможност да развият през живота си точните умения с помощта на гъвкави методи на учене.

В условията на бързо променяща се глобална икономика насърчаването на умения и използването им по предназначение до голяма степен ще определи нашите възможности за създаване на иновации и растеж, и за поддържане на социалния ни модел. Европа трябва да осигури на своето население точните умения, за да може то да играе активна роля на пазара на труда и в обществото. Програмата за нови умения за Европа беше предложена като принос на равнище ЕС, за да насочва този политически дебат и да предостави на държавите членки конкретни области за действие и сътрудничество.

Когато става въпрос за умения за пазара на труда, професионалното образование и обучение (ПОО) се разглежда самостоятелно. Прогнозите в няколко държави сочат бъдещ недостиг на хора с квалификации в областта на ПОО. Въпреки това за твърде много млади хора и за техните родители първоначалното професионално образование и обучение остава втори избор и едва малка част от работниците получават възможности за по-нататъшно развитие на уменията. ПОО може да стане по-привлекателно само ако хората вярват в неговите резултати и ако то осигурява на учащите повече възможности за професионален опит и стажове в чужбина. Хората, които учат по програми за ПОО, следва да получават признание за уменията, които придобиват, а онези, които получават квалификации в областта на ПОО, следва да имат възможност да преминават към по-висока степен на образование или обучение. Това изисква тесни взаимоотношения с бизнеса, висшето образование и изследователската сфера.

Заклученията от Рига:

5 цели за подобряване на ПОО

На 20 юни 2015 г. по линия на процеса от Копенхаген министрите, които отговарят за развитието на професионалните умения, от всички държави — членки на ЕС, от държавите кандидат — членки на ЕС и от държавите от ЕИП, както и европейските социални партньори (Европейската конфедерация на профсъюзите (ETUC), организацията BUSINESS EUROPE, Европейска асоциация на занаятчиите, малките и средни предприятия (UEAPME), Европейския център на работодателите и предприятията, предоставящи обществени услуги (CEEP)) и Европейската комисия се срещнаха в Рига. Те договориха съвместно заключенията от Рига, които определят „петте средносрочни цели в областта на ПОО“. Тези ключови цели съставляват основата на програмата за модернизирване на ПОО за периода 2015—2020 г.

1

Насърчаване на ученето в процеса на работа във всичките му форми, като се обръща специално внимание на чиракуването, с участието на социални партньори, дружества, търговски камари и доставчици на ПОО, и чрез стимулиране на иновациите и предприемачеството.

Ученето в процеса на работа се доказва като много ефективно за развитието на умения, подходящи за пазара на труда, включително личностни умения, както и умения, приложими за различни видове работна среда. Въпреки това едва 25 % от изучаващите първоначално ПОО участват в програми за обучение на работното място. Съществува явна необходимост от повече качествени възможности за чиракуване и учене

Европейското сдружение за чиракуване обединява обществени и частни заинтересовани лица с цел повишаване на качеството, предлагането и имиджа на чиракуването в Европа.
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147&langId=bg>

Европейският пакт за младежта подпомага възможностите за наемане на работа на млади хора чрез партньорства между съответни обществени и частни заинтересовани лица.
<http://www.csreurope.org/pactforyouth>

в процеса на работа. Това налага създаването на партньорства между образователните и обучителните институции, и предприятията и организациите от пазара на труда. Такива партньорства се насърчават от Европейското сдружение за чиракуване и Европейския пакт за младежта.

2

Допълнително разработване на механизми за гарантиране на качеството в областта на ПОО в съответствие с Препоръката относно Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (EQAVET), и като част от системи за гарантиране на качеството, установяване на непрекъснати цикли за информация и обратна връзка в системите за първоначално и продължаващо ПОО на основата на резултатите от ученето.

В рамките на отделните държави и сектори работодателите трябва да са уверени, че работниците наистина притежават уменията, посочени в техните квалификации. Поради това е необходимо качеството да се осигурява на всички етапи от ПОО — планиране, преподаване, оценяване,

4

Осигуряване на допълнителен тласък за ключовите компетенции в програмите за ПОО и предлагане на по-ефективни възможности за придобиване и развитие на тези умения чрез първоначално и продължаващо ПОО

В края на първоначалното образование и обучение всеки следва да е придобил основен набор от умения, които съответстват на осемте ключови компетенции за учене през целия живот. Те съставляват основата за всяко последващо учене и за водене на активен живот в настоящото общество и пазар на труда. Програмите за първоначално ПОО трябва да гарантират, че в допълнение към специфичните професионални умения, учащите развиват всички ключови компетенции, включително цифрови умения, предприемачески и ориентирани към иновации умения. Те са необходими и полезни за напредване в кариерата. Европейската рамка за ключови компетенции се преработва в контекста на Програмата за нови умения за Европа, за да се спомогне за разрешаването на този проблем.

Като част от Програмата за умения Комисията предложи Гаранция за умения, за да се осигури на нискоквалифицирани пълнолетни лица, включително на наскоро пристигнали мигранти, възможност да повишат степента на своите основни умения — грамотност, аритметични умения и цифрови умения — и евентуално на всички ключови компетенции. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1224&langId=en>

валидиране и сертифициране, за да се гарантира, че резултатите са добри както за първоначалното ПОО, така и за продължаващото ПОО. Инструментът EQAVET е разработен, за да осигури по-добра подкрепа за качеството на ученето в процеса на работа и на продължаващото ПОО, и за да проследява професионалните резултати от ПОО.

EQAVET представлява мрежа за европейско сътрудничество за разработване на система за осигуряване на качеството в ПОО чрез използване на европейската референтна рамка. www.eqavet.eu

центрове, до интернет курсове, работа, доброволческа дейност и други източници на житейски опит. За да могат хората да се възползват максимално от тези възможности, те се нуждаят от правилните условия; независимо от начина им на придобиване, уменията следва да бъдат оценени, валидирани и да се считат за квалификация. Като прилагат Препоръката за валидиране на неформалното и самостоятелното учене и преработвайки Европейската рамка за квалификации, услугата Европас и инструментът ECVET ще подпомогнат откритите и гъвкави методи на учене.

Европейската квалификационна рамка (ЕКР) определя осем нива на резултати от учене, за да може квалификациите по държави и сектори да се сравнят и разберат по-добре.

Порталът Европас беше разработен като част от Програмата за умения, за да включи всички онлайн услуги, свързани с уменията и квалификациите.

ECVET представлява европейска рамка за кредити в ПОО, която подпомага гъвкавите методи на учене. www.ecvet-secretariat.eu

Препоръката за валидиране на неформалното и самостоятелното учене призовава за национални договорености, които да позволяват на гражданите да изискват валидиране на умения, придобити извън институционалното образование.

3

Улесняване на достъпа до ПОО и квалификации за всички чрез по-гъвкави и отворени системи, по-специално чрез предлагане на ефективни и задълбочени насочващи услуги и валидиране на неформалното и самостоятелното учене.

Днес хората разполагат с богат избор от начини за развитие на своите умения, от професионални

5

Въвеждане на системни подходи и възможности за първоначално и продължаващо професионално развитие на преподаватели, обучители и наставници в областта на ПОО както в образователна, така и в работна среда.

Качеството на преподавателите, обучителите и наставниците остава изключително важен фактор за определяне на това в каква степен и колко добре хората развиват умения чрез образование и обучение. Доброто преподаване е основен елемент от съвкупността от фактори, които водят до добри резултати. Преподавателският персонал също играе важна роля за вдъхновяването и насочването на учащите, насърчавайки ги да работят за придобиване на по-високи степени на квалификация или за разширяване на обхвата на техните компетенции.

Обменът на добри практики и взаимното учене са ефективни подходи за подпомагане на държавите членки при повишаване на качеството на учителите и обучителите в областта на ПОО, като се обръща специално внимание на увеличаване на ученето в процеса на работа и чиракуването.

ОТЧИТАНЕ НА НАПРЕДЪКА

Напредъкът по отношение на петте средносрочни цели ще се наблюдава с подкрепата на CEDEFOP, Европейския център за развитие на професионалното обучение, който анализира европейските и националните тенденции при професионалното образование и обучение, и на ЕФО, Европейската фондация за обучение, която подкрепя развитието на човешкия капитал в държави в преход.

Научете повече

Професионално образование и обучение
(Европейска комисия):

http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/index_bg.htm

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1146&langId=en>

Европейски център за развитие
на професионалното обучение:

<http://www.cedefop.europa.eu/bg>

Европейска фондация за обучение:

<http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/ETF-BG>

